Spis 2 Afs 22/2013 byl spojen se spisem číslo 2 Afs 15/2013 a pod touto spisovou značkou bylo rozhodnuto takto:

2 Afs 15/2013 – 29

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **SUN PROTECTION, s. r. o.**, se sídlem Lelekovice, Česká 283, zastoupená Mgr. Jiřím Šebestou, advokátem se sídlem Brno, Čechyňská 16, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 31, proti rozhodnutím Finančního ředitelství v Českých Budějovicích ze dne 19. 12. 2011, č. j. 6547/11-1200, ze dne 9. 2. 2012, č. j. 938/12-1200, ze dne 25. 6. 2012, č. j. 4220/12-1200, ze dne 27. 8. 2012, č. j. 6292/12-1200 a ze dne 4. 10. 2012, č. j. 7170/12-1200, v řízení o kasačních stížnostech žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 1. 2013, č. j. 10 Af 27/2012 - 40, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **E.ON Distribuce, a. s.,** se sídlem České Budějovice, F. A. Gerstnera 2151/6, zast. JUDr. Vojtěchem Augustinem, advokátem, se sídlem, České Budějovice, Senovážné nám. 2, a proti rozsudkům Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 1. 2013, č. j. 10 Af 203/2012 – 32, č. j. 10 Af 501/2012 – 22, ze dne 1. 2. 2013, č. j. 10 Af 569/2012 – 23 a ze dne 18. 4. 2013, č. j. 10 Af 606/2012 – 22,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 2 Afs 15/2013, sp. zn. 2 Afs 22/2013 a sp. zn. 2 Afs 58/2013 **se spojují** ke společnému projednání a nadále budou vedeny pod sp. zn. 2 Afs 15/2013.

II. Kasační stížnosti **se zamítají.**

III. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasačních stížnostech.

IV. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasačních stížnostech **nepřiznává.**

V. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasačními stížnostmi podanými v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedených rozsudků krajského soudu, kterými byly zamítnuty její žaloby proti rozhodnutím Finančního ředitelství v Českých Budějovicích ze dne 19. 12. 2011, č. j. 6547/11-1200, ze dne 9. 2. 2012, č. j. 938/12-1200, ze dne 25. 6. 2012, č. j. 4220/12-1200, ze dne 27. 8. 2012, č. j. 6292/12-1200 a ze dne 4. 10. 2012, č. j. 7170/12-1200. Těmito rozhodnutími byla zamítnuta odvolání stěžovatelky a potvrzena rozhodnutí Finančního úřadu v Českých Budějovicích ze dne 4. 11. 2011, č. j. 421802/11/077910302673, ze dne 7. 12. 2011, č. j. 469968/11/077910302673, ze dne 22. 2. 2012, č. j. 77367/12/077910302673, ze dne 23. 4. 2012, č. j. 275821/12/077910302673, ze dne 25. 6. 2012, č. j. 357360/12/077910302673, ze dne 17. 8. 2012, č. j. 411370/12/077910302673, zamítající stížnosti stěžovatelky na postup plátce při stanovení odvodu z elektřiny ze slunečního záření.

O odvoláních rozhodovalo Finanční ředitelství v Českých Budějovicích, které však bylo ke dni 31. 12. 2012 zrušeno zákonem č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky. Jeho působnost přešla na Odvolací finanční ředitelství se sídlem v Brně, přičemž dle § 20 odst. 2 zákona č. 456/2011 Sb. platí, že jsou-li v rozhodnutích vydaných při správě daní uvedeny územní finanční orgány, zde tedy Finanční ředitelství v Českých Budějovicích, rozumí se jimi orgány finanční správy příslušné dle zákona č. 456/2011 Sb., v tomto případě tedy Odvolací finanční ředitelství. Nejvyšší správní soud proto podle § 69 s. ř. s. v řízení o kasačních stížnostech jednal s tímto orgánem.

Ze skutkových okolností je podstatné, že stěžovatelka vlastní a provozuje fotovoltaickou elektrárnu. Vyrobenou elektrickou energii dodává do distribuční sítě společnosti E.ON Distribuce, a. s., za cenu určenou cenovými rozhodnutími Energetického regulačního úřadu. Předmětem sporu se staly platby za elektřinu dodanou do distribuční sítě v měsících červen 2011 až květen 2012. Stěžovatelka vyfakturovala společnosti E.ON Distribuce, a. s., výkupní cenu za červen 2011 ve výši 1 897 435,86 Kč, za červenec 2011 ve výši 1 608 093,56 Kč, za srpen 2011 ve výši 1 922 446,96 Kč, za září 2011 ve výši 1 652 144,80 Kč, za říjen 2011 ve výši 1 041 064,46 Kč, za listopad 2011 ve výši 593 632,82 Kč a za prosinec 2011 ve výši 331 592,12 Kč, vše včetně DPH. Stěžovatelka dále vyfakturovala společnosti E.ON Distribuce, a. s., uplatněný zelený bonus za leden 2012 ve výši 574 839,25 Kč, za únor 2012 ve výši 900 210,79 Kč, za březen 2012 ve výši 1 459 819,30 Kč, za duben 2012 ve výši 1 640 186,34 Kč a za květen 2012 ve výši 2 004 405,31 Kč, vše

včetně DPH. Společnost E.ON Distribuce, a. s. však uhradila stěžovatelce jen část z fakturovaných částek. Stěžovatelka ji požádala o vysvětlení podle § 237 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád"). Bylo jí sděleno, že společnost E.ON Distribuce, a. s., jako plátce daně, byla povinna z platby odvést odvod z elektřiny ze slunečního záření dle § 7a zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 180/2005 Sb.") který činí v případě hrazení formou výkupní ceny 26% a formou zeleného bonusu 28% ze základu odvodu, jímž je částka bez DPH hrazená plátcem odvodu formou výkupní ceny nebo zeleného bonusu poplatníkovi odvodu za elektřinu ze slunečního záření vyrobenou v odvodovém období (§ 7c zákona č. 180/2005 Sb.).

Stěžovatelka, jakožto poplatník daně, následně podala proti postupu společnosti E.ON Distribuce, a. s., jakožto plátci daně, stížnosti podle § 237 odst. 3 daňového řádu. Finanční úřad v Českých Budějovicích tyto stížnosti zamítl s poukazem na znění § 7a a násl. zákona č. 180/2005 Sb., ve znění zákona č. 402/2010 Sb., z něhož plyne, že provozovatel přenosové soustavy je povinen z platby za výkup elektřiny vyrobené ze slunečního záření srazit, vybrat a odvést odvod z elektřiny ze slunečního záření, který byl zaveden s účinností od 1. 1. 2011. Finanční úřad shledal, že plátce daně postupoval v souladu se zákonem, a stížnost označil za nedůvodnou.

Žalovaný v odvolacích rozhodnutích uvedl, že správce daně postupoval v souladu se zákonem a k argumentaci finančního úřadu doplnil, že územní finanční orgány nejsou oprávněny posuzovat soulad aplikované právní normy s ústavním pořádkem. Toto hodnocení přísluší výlučně Ústavnímu soudu.

Krajský soud v napadených rozsudcích shodně uznal odvod za odpovídající zákonu. K žalobním námitkám neústavnosti novely zákona č. 180/2005 Sb. poukázal na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 17/11, kterým byla tato úprava shledána v souladu s ústavním pořádkem České republiky a kterým je vázán.

Stěžovatelka v kasačních stížnostech proti napadeným rozsudkům krajského soudu shodně namítá nesprávné posouzení právní otázky, zda srážka ve výši 26% z výkupní ceny elektřiny ze slunečního záření a 28% z uplatněného zeleného bonusu je v souladu se zákonem. Krajskému soudu vytýká, že svá rozhodnutí odůvodnil výlučně odkazem na zmíněný nález Ústavního soudu, aniž se zabýval konkrétní věcí. Přitom sám Ústavní soud v tomto nálezu připustil, že při abstraktním přezkumu ústavnosti není schopen objektivně prokázat nebo hypoteticky vymodelovat všechny myslitelné situace.

Dle jejího názoru změna výkupních cen provedená zákonem č. 402/2010 Sb. není automaticky aplikovatelná na všechny výrobce elektřiny ze slunečního záření, jejichž zařízení byla uvedena do provozu v období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010. Ustanovení § 6 odst. 4 zákona č. 180/2005 Sb. totiž i před novelizací provedenou zákonem č. 402/2010 Sb. připouštělo, aby byly výkupní ceny sníženy i pod zákonem garantovaných 95% hodnoty výkupních cen platných v době rozhodování o nové ceně, a to u výrobců, u nichž doba návratnosti investice činí méně než 11 let. U výrobců, u nichž návratnost investice činí více než 11 let, což je i stěžovatelka, není na místě aplikovat nová ustanovení zákona č. 402/2010 Sb.

Stěžovatelka dále namítá, že zavedení odvodu z elektřiny ze slunečního záření je v rozporu se směrnicí 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů. Navrhuje, aby soud předložil předběžnou otázku Soudnímu dvoru EU, zda je v souladu s právem EU výklad české právní úpravy podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, podle nějž je odvod z elektřiny aplikovatelný na veškeré výrobce elektrické energie ze slunečního záření se zařízeními uvedenými do provozu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2010.

Stěžovatelka se s ohledem na shora uvedené domáhá toho, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené rozsudky krajského soudu, stejně jako rozhodnutí žalovaného a finančního úřadu a věci vrátil finančnímu úřadu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svých vyjádřeních ke kasačním stížnostem plně ztotožnil s právním hodnocením věci provedeným krajským soudem a odkázal na odůvodnění napadených rozhodnutí. Zdůraznil, že je-li správním orgánům vytýkáno to, že postupovaly v souladu se zákonnou úpravou, je tento názor nutno odmítnout, a to zejména za situace, umožňuje-li její normativní vyjádření jednoznačný a nepochybný výklad. Odkázal též na nález Ústavního soudu, který shledal ústavní konformitu napadených ustanovení § 7a až § 7i hlavy III zákona č. 180/2005 Sb., a tedy i zpochybňovaného odvodu z elektřiny ze slunečního záření, přičemž poukázal na to, že moc výkonná je tímto závěrem vázána stejně, jako je (byla) vázána platnou zákonnou úpravou. Na základě těchto skutečností navrhl žalovaný zamítnutí kasačních stížností jako nedůvodných.

Osoba zúčastněná na řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 10 Af 27/2012-40 se k této kasační stížnosti nevyjádřila.

Všechny označené kasační stížnosti se týkají týchž účastníků řízení, skutkově i právně shodných otázek a obsahují shodné kasační námitky, které směřují proti týmž důvodům rozsudků krajského soudu; jsou tak splněny podmínky pro spojení věcí k jejich společnému projednání podle § 39 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 2 Afs 15/2013, sp. zn. 2 Afs 16/2013 a sp. zn. 2 Afs 17/2013 byly již dříve spojeny usnesením ze dne 6. 3. 2013, a to ke sp. zn. 2 Afs 15/2013. Ze stejných důvodů byly pod sp. zn. 2 Afs 15/2013 nyní spojeny i další věci vedené pod sp. zn. 2 Afs 22/2013 a sp. zn. 2Afs 58/2013.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasačních stížností a konstatoval, že kasační stížnosti jsou podány včas, stěžovatelka je zastoupena advokátem a jde o rozhodnutí, proti nimž jsou kasační stížnosti přípustné. Nejsou však přípustné všechny uplatněné kasační námitky. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. se kasační stížnost nemůže přípustně opírat o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. V daném případě se jedná o námitku, že na stěžovatelku nemůže být aplikovatelná změna výkupních cen provedená zákonem č. 402/2010 Sb., neboť již před novelizací zákona č. 180/2005 Sb. jeho ustanovení § 6 odst. 4 připouštělo, aby byly výkupní ceny sníženy i pod zákonem garantovaných 95% hodnoty výkupních cen platných v době rozhodování o nové ceně, a to u výrobců, u nichž doba návratnosti investice činí méně než 11 let. Jestliže tedy stěžovatelka nesplňuje tuto podmínku, pak nebylo na místě srážet odvod z výkupní ceny ani zeleného bonusu. Tuto

argumentaci stěžovatelka v žádné ze žalob, o nichž bylo krajským soudem napadenými rozsudky rozhodováno, neuplatnila. V případě dvou z uvedených žalob (tj. žalob vedených u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 10 Af 27/2012 a sp. zn.10 Af 203/2012, pojednávajících o obdobích červen 2011 až září 2011) nutno posoudit otázku, zda stěžovatelce nebránila v uplatnění této námitky skutečnost, že teprve v průběhu soudního řízení byl vydán rozhodný nález Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, který vedl k jejímu neúspěchu v řízeních. Za situace, kdy by stěžovatelka hodlala tuto argumentaci uplatnit právě v důsledku uvedeného nálezu, zejména jeho části akceptující individuální skutkové okolnosti jednotlivých případů, zjistil zdejší soud ze spisového materiálu, že k tomu měla možnost. Krajský soud totiž poté, co byl předmětný nález vydán, nerozhodl ihned, nýbrž o obou žalobách nařídil jednání, které proběhlo za účasti stěžovatelčina zástupce; ten nicméně zmíněnou argumentaci neuplatnil a pouze odkázal na důvody podaných žalob. Pokud jde o další tři žaloby, týkající se období říjen 2011 až květen 2012, stěžovatelce nic nebránilo uplatnit již v těchto žalobách předmětnou argumentaci, vycházející z uvedeného nálezu Ústavního soudu, neboť všechny byly podány až po jeho vydání (první dne 7. 7. 2012).

Důvodnost kasačních stížností tak Nejvyšší správní soud posoudil v mezích jejich rozsahu a přípustně uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnosti nejsou důvodné.

V kasačních stížnostech stěžovatelka brojí zejména proti posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], zda lze na její případ aplikovat úpravu odvodu za elektřinu ze slunečního záření obsaženou v zákoně o podpoře využívání obnovitelných zdrojů. Dle stěžovatelčina názoru je tato úprava protiústavní a v rozporu s právem EU, a proto by neměla být aplikována.

Zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a o změně některých zákonů, byl změněn zákonem č. 402/2010 Sb. tak, že změnil podmínky financování podpory (§ 6a), poskytování dotace (§ 6b) a nově zavedl odvod z elektřiny ze slunečního záření (§ 7a - § 7i).

Stěžovatelka, ač v podstatě brojí proti odvodu, není jeho plátcem, ale jeho poplatníkem (§ 7b odst. 1, 2 cit. zákona). Není tedy ani účastníkem daňového řízení, jehož předmětem je odvod za elektřinu ze slunečního záření a nemá možnost obrany proti vydaným platebním výměrům (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2012, č. j. 5 Afs 39/2012 – 22, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Jedinou možností je tak pro ni postup podle § 237 daňového řádu. Ten jí umožňuje jednak požádat plátce o vysvětlení a následně podat na jeho postup stížnost správci daně. O této stížnosti správce daně vydává podle § 237 odst. 4 daňového řádu rozhodnutí oznamované poplatníkovi i plátci daně. Rozhodnutí o stížnosti poplatníka pak je nepochybně rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s. a konečné rozhodnutí je tedy soudně přezkoumatelné.

Stěžovatelka v žalobách namítala neústavnost právní úpravy odvodu za elektřinu ze slunečního záření a krajskému soudu vytýká, že pouze odkázal na závěry pléna Ústavního soudu, aniž se zabýval konkrétní věcí. Ústavní soud se v nálezu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, v prvé řadě zabýval retroaktivními účinky rozhodné novely. Vyslovil závěr, že právní úprava odvodu za elektřinu ze slunečního záření ve svých důsledcích, které má na provozovatele fotovoltaických elektráren, jimž patnáctileté období garancí dle § 6 odst. zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů počalo plynout před zavedením odvodu, působí účinky nepravé retroaktivity. Ta je v zásadě přípustným jevem a v daném případě Ústavní soud neshledal žádný zájem převažující nad veřejným zájmem na změně právní úpravy (blíže body 46 - 53 nálezu). Tuto novou právní úpravu, zavádějící odvod, neshledal ani rozpornou s principem ochrany legitimního očekávání. Uvedený princip totiž nesměřuje k zakonzervování existujícího právního stavu právní úpravy, nýbrž k ochraně očekávání nabytí majetku. Zákon č. 180/2005 Sb. založil provozovatelům fotovoltaických elektráren očekávání, že investice do jejich budování a provozu se jim vrátí díky garantovaným cenám do 15 let od připojení elektrárny do distribuční soustavy. I přes zavedení odvodu je v důsledku zavedení garantovaných cen a výrazného poklesu pořizovacích nákladů tento cíl i nadále reálný. Předpoklad rychlejší návratnosti pak ochraně nepodléhá (blíže body 65 – 72 nálezu). Při posouzení záruky zachování výše výnosů za jednotku elektřiny po dobu 15 let od roku uvedení zařízení do provozu jako minimální se zohledněním indexu cen průmyslových výrobců Ústavní soud neshledal ústavněprávní intenzitu. Důvodnou neshledal Ústavní soud ani námitku porušení rovnosti, neboť rozdílný přístup k odlišným skupinám jednotlivců je ústavně akceptovatelný, pokud je založen na objektivních a rozumných důvodech. Odvod se vztahuje na fotovoltaické elektrárny, které byly uvedeny do provozu od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009, tedy na období, v němž došlo k dramatickému poklesu pořizovacích nákladů jednotlivých komponentů fotovoltaické elektrárny (o více než 40%). Na to mohl Energetický regulační úřad reagovat pouze pětiprocentním snížením garantovaných cen a tím by se provozovatelé fotovoltaických elektráren stali nejvíce zvýhodněnou skupinou výrobců energie. Důvody pro zavedení odvodu proto shledal Ústavní soud racionálními a ústavně souladnými (blíže dob 74 – 76 nálezu). Ústavní soud dále posuzoval, zda právní úprava odvodu za elektřinu ze slunečního záření je v souladu se svobodou podnikání, zaručenou čl. 26 Listiny základních práv a svobod. Svobody podnikání se podle čl. 41 Listiny lze domáhat pouze v mezích zákonů, které ji upravují. Zavedení odvodu neomezuje hospodářskou soutěž, nestanoví žádné podmínky pro výkon podnikatelské činnosti, tedy do svobody podnikání přímo nezasahuje; nepřímo ji ovlivňuje pouze snižováním výnosů dosahovaných v rámci podnikatelské činnosti. Reguluje-li stát podmínky podnikání (zde přednostní připojení do distribuční soustavy, stanovení garantovaných obchodních podmínek včetně cen), musí při stanovení ceny zohlednit i možnost zisku. Ústavní soud dovodil, že i přes zavedení odvodu za elektřinu ze slunečního záření, je tento zisk provozovatelům garantován. K tomu Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 20. 12. 2012, č. j. 1 Afs 80/2012 – 35, že v případě investičních záměrů vyznačujících se vysokými počátečními pořizovacími náklady, není možné očekávat okamžitý zisk v účetním slova smyslu. I investice do výroby energie ze slunečního záření je investicí dlouhodobou a zákonná garance stojí na návratnosti nákladů do 15 let, přičemž v následujících letech až do konce životnosti elektrárny bude vynakládat pouze běžné náklady na provoz a jeho zisk výrazně stoupne. Ústavní soud rovněž připustil, že v některých případech může mít odvod tzv. *rdousící efekt*, což by mohlo dosahovat mezí

protiústavnosti. To však vztáhl pouze na případy likvidačního účinku odvodu zasahujícími samotnou podstatu výrobce elektrické energie, a to při hodnocení zákonných garancí v průběhu 15 let i okamžitých účinků. I zde však modeluje možnosti vedoucí k odkladu platby odvodu a tím k odkladu přenesení účinků odvodu na poplatníka (blíže body 88 – 89 nálezu).

Nejvyšší správní soud shledal za této situace postup krajského soudu, který plně vycházel z právního názoru, jenž k otázce ústavnosti právní úpravy odvodu z elektřiny ze slunečního záření zaujal Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 17/11, za dostatečný. Ústavní soud se totiž zabýval ústavní konformitou odvodu ze všech hledisek, a to nejen těch, které byly stěžovatelkou namítány v žalobách. Naproti tomu soud je v řízení o žalobě uplatněnými žalobními body vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Jak již bylo výše uvedeno, stěžovatelka nenamítala, že by na ni měla být vztažena ona výjimka, kterou Ústavní soud jako jedinou označil za zpochybňující ústavní konformitu novely, natož aby cokoliv takového doložila.

Stěžovatelka je dále názoru, že nález Ústavního soudu je závazný pouze pro případ, v jehož rámci byl vynesen, a nikoliv pro toto řízení. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby. K závaznosti nálezů se Nejvyšší správní soud vyslovil v usnesení rozšířeného senátu ze dne 12. 1. 2011, č. j. 1 Afs 27/2009 - 98: „*Ústavní soud opakovaně a zvláště pak v nálezu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/05, vyslovil, že z čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky v souvislosti s čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky plynou pro obecné soudy významné požadavky upínající se k jejich rozhodovací činnosti; podle nich musí obecné soudy respektovat ústavně právní výklady Ústavního soudu, tj. jím vyložené a aplikovatelné nosné právní pravidlo (rozhodovací důvod), o něž se výrok předmětného nálezu opírá. Podle Ústavního soudu existuje několik možných postojů, které mohou obecné soudy zaujmout ve vztahu k jeho „precedenčním judikátům". Lze je roztřídit za použití pojmu reflektovat (anebo respektovat). Respektovat ústavně právní výklad Ústavního soudu znamená následovat ho ve skutkově podobných případech, anebo přednést seriozní argumenty, které vedou k závěru, že vzhledem k relevantním skutkovým rozdílům není vhodné aplikovat již vyslovený princip v tomto dalším případě. Na druhé straně nereflektovat (nebo nerespektovat) znamená, že obecný soud ratio decidendi nálezu Ústavního soudu jako východisko pro vlastní rozhodování neužil. Závaznost svých nálezů zdůraznil Ústavní soud i v nálezu pléna ve věci sp. zn. Pl. ÚS 9/06, kterým zrušil rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 6 A 76/2001 - 96, a to pro nerespektování předchozího kasačního nálezu Ústavního soudu v dané věci a pominutí právních závěrů zde vyslovených, tedy pro porušení článku 89 odst. 2 Ústavy. Obdobně i judikatura Nejvyššího správního soudu akceptuje závaznost nálezů Ústavního soudu. Tak v rozsudku ze 14. 9. 2005, č. j. 2 Afs 180/2004 – 44, tento soud uvedl: ´jestliže Ústavní soud v některém svém rozhodnutí zformuluje ústavně konformní výklad právního předpisu, je nutno tento výklad respektovat i v obdobných kauzách, byť se jedná o procesně samostatná řízení. Opačný výklad, který by kupř. s odkazem na vázanost soudce zákonem podle čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR odmítal respektovat právní názor Ústavního soudu, by představoval logickou chybu, jelikož tato vázanost výkladem norem nadzákonné (ústavní) síly musí být pro soud při aplikaci jednoduchého práva určující. Navíc nelze přehlédnout, že opačný závěr by ve svých důsledcích vedl k nerovnosti účastníků jednotlivých soudních řízení a k nepředvídatelnosti soudního rozhodování, což samozřejmě představuje pochybení dosahující ústavní intenzity ´.*"

Krajský soud tak nepochybil ani aplikací nálezu na případy stěžovatelky, neboť skutková a právní podstata jejích žalob je shodná s případem posuzovaným Ústavním soudem.

Zdejší soud se dále zabýval otázkou souladu právní úpravy odvodu za elektřinu ze slunečního záření se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/28/ES.

Podle stěžovatelky je uplatnění odvodu z elektřiny ze slunečního záření v rozporu se směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. 4. 2009, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 140, 5. 6. 2009, s. 16—62), která byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 180/2005 Sb. Popření zákonem zajišťované stability právní úpravy podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů považuje za rozporné se základním cílem směrnice.

Směrnice v odstavci 25 odůvodnění stanoví: *„[č]lenské státy mají různý potenciál, pokud jde o energii z obnovitelných zdrojů, a na vnitrostátní úrovni používají odlišné režimy podpory pro energii z obnovitelných zdrojů. Většina členských států uplatňuje režimy podpory, které poskytují výhody výhradně v případě energie z obnovitelných zdrojů vyrobené na jejich území. K tomu, aby vnitrostátní režimy podpory náležitě fungovaly, je nezbytné, aby členské státy mohly kontrolovat dopad a náklady svých vnitrostátních režimů podpory na základě svých odlišných potenciálů. Důležitým prostředkem k dosažení cíle této směrnice je zajistit řádné fungování vnitrostátních režimů podpory podle směrnice 2001/77/ES tak, aby byla zachována důvěra investorů a aby členské státy mohly přijmout účinná vnitrostátní opatření v zájmu splnění cíle.“* Dle odstavce 26 je žádoucí, aby ceny energie odrážely externí náklady na výrobu a spotřebu energie, včetně případných environmentálních, sociálních a zdravotních nákladů.

I zde se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s argumentací uvedenou v již zmíněném rozhodnutí tohoto soudu sp. zn. 1 Afs 80/2012 (a rovněž v rozsudcích sp. zn. 1 Afs 94/2012, sp. zn. 1 Afs 97/2012, sp. zn. 1 Afs 95/2012 a sp. zn. 1 Afs 100/2012). Zde vyslovil, že hlavním smyslem směrnice je zavázat státy k dosažení stanoveného podílu energie vyrobené z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie do roku 2020. Dle čl. 3 odst. 2 směrnice jsou státy povinny zavést opatření, kterými účinným způsobem zajistí dosažení stanoveného podílu energie z obnovitelných zdrojů. Za tímto účelem mohou členské státy zavést režim podpory (čl. 3 odst. 3), jímž se rozumí jakýkoli nástroj, režim či mechanismus uplatňovaný členským státem či skupinou členských států, který podporuje užívání energie z obnovitelných zdrojů snížením nákladů na výrobu této energie, zvýšením ceny, za kterou ji lze prodat, nebo zvýšením množství takto prodané energie prostřednictvím povinnosti využívat energii z obnovitelných zdrojů nebo jinak. To zahrnuje mimo jiné investiční pomoc, osvobození od daně nebo snížení či vrácení daně, režimy podpory pro povinnost využívat energii z obnovitelných zdrojů, včetně režimů používajících zelené certifikáty, a režimy přímé cenové podpory, včetně tarifů výkupních cen a plateb prémií. Cílem směrnice je tedy dosažení minimálního stanoveného podílu energie z obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie na území Evropské unie, a to prostřednictvím dosažení minimálního podílu energie z obnovitelných zdrojů stanoveného diferencovaně pro jednotlivé členské státy.

Nejvyšší správní soud se zabýval nejprve otázkou, zda normy obsažené ve směrnici 2009/28/ES mohou mít přímý účinek, a dospěl k závěru, že tomu tak není. Předpokladem vertikálního přímého účinku směrnice je, že povinnosti, jež ukládá, jsou v ní formulovány dostatečně určitě, přesně a bezpodmínečně, a že uplynula lhůta pro její transpozici a tato transpozice nebyla provedena řádně nebo vůbec (základy této judikatury byly položeny rozhodnutím ESD ze dne 4. 12. 1974 ve věci 41/74 - *Yvonne van Duyn proti Home Office*, Recueil s. 1337, z poslední doby viz např. rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 12. 7. 2012 ve věci *Vodafone España SA*, C-55/11, C-57/11 a C-58/11, bod 37).

Směrnice ukládá České republice povinnost zajistit, aby podíl energie vyrobené z obnovitelných zdrojů v roce 2020 dosáhl 13% hrubé konečné spotřeby energie. Přitom však je ponechán široký prostor pro uvážení, jakými konkrétními opatřeními bude tohoto cíle dosaženo. Směrnice dovoluje, aby státy přikročily k subvencování výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů, čímž činí výjimku z jinak poměrně striktního zákazu veřejné podpory, žádným způsobem ale nepředepisuje povinnost přijmout nějaká konkrétní opatření typu zaručení výkupních cen, zaručení návratnosti investic, příspěvku na pořízení fotovoltaických elektráren, osvobození od daně apod. Směrnice neobsahuje ani žádná ustanovení, na jejichž základě by bylo možné dovodit právo stěžovatelky na stabilitu výkupních cen za dodávky elektřiny do distribuční sítě, potažmo tedy zákaz provádět daňové srážky z příjmů provozovatele fotovoltaických elektráren. Pro přímý účinek směrnice tak není splněna hned první z podmínek, tedy existence dostatečně určitého, přesného a bezpodmínečného závazku členského státu.

Stěžovatelka tedy není oprávněna dovolávat se v řízení před vnitrostátním soudem směrnice 2009/28/ES, neboť uvedená směrnice nemá přímý účinek.

S ohledem na výše uvedené neshledal soud žádného důvodu pro položení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU. Aplikovaná právní úprava odvodu z elektřiny ze slunečního záření nemá předobraz v žádné z norem evropského práva a žádná z těchto norem ani zavedení tohoto odvodu nebrání. Ostatně stěžovatelka sama žádné konkrétní ustanovení směrnice, jehož výklad by měl být Soudním dvorem EU podán, neoznačila. Poukázala pouze na cíl směrnice. Jak však soud vyložil výše, zavedením odvodu zcela není ohrožen cíl směrnice, totiž dosažení stanoveného podílu energie z obnovitelných zdrojů.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že nebyl naplněn žádný z řádně uplatněných kasačních důvodů, a proto kasační stížnosti podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. zamítl.

Výroky o náhradě nákladů řízení se opírají o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s, ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelka neměla v tomto kasačním řízení úspěch a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly. Osoba zúčastněná na řízení má právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil (§ 60 odst. 5 s. ř. s, § 120 s. ř. s.).

V tomto řízení však nebyla osobě zúčastněné na řízení uložena žádná povinnost, a proto soud rozhodl, že jí náhrada nákladů řízení nenáleží.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 24. července 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu